

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 235.

Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365428688.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Menneskets begær er det, der grundlæggende præger den onde række muligheder. I sin groveste form er begæret rent sanseligt. Det kan være rettet mod magt og rigdom (som i Glasskabet) eller mod seksuel tilfredsstillelse (i Niels Dragon); men disse to former for begær er nært forbundne og optræder ofte sammen (hos hr. Stork i Det forbandede Huus, hos sultanen i Araberen i Constantinopel, hos Mathis og Christen Valman i Skolekammeraterne og - mest raffineret - hos gøgleren i Pulcinellen). Hvor begæret er rent sanseligt, er der tale om de rene skurke, som er af begrænset interesse for Ingemann; mere fascinerende er de karakterer, der forener det lave begær med en lidenskabelig higen efter indsigt. I disse faustiske personers historie indgår mere eller mindre udtrykkeligt en pagt med Djævelen eller hans håndlangere. Bredest er motivet udfoldet i Pulcinellen, mest lokkende i Sphinxen, hvor fristelsen dog overvindes. Det gør den ikke i Skolekammeraterne - med katastrofale følger allerede her i livet. I De fortryllede Fingre møder vi Faustskikkelsen i to kvinder, hvis horisont - og dermed begær og synd - er mere indskrænket end 236 mændenes. Det høje Spil giver den muntreste version af djævelpagten, men selv her er kampen mod dæmonen præget af den desperation, som forvisningen om evig fortabelse afføder. Når Ingemann ma fordømme menneskets higen efter indsigt hos disse personer, skyldes det, at den beror på en formastelig overvurdering af mennesket og specielt dets forstand. For disse personers tørst efter viden ma selv de mest elementære hensyn vige; som Christen Valman udtrykker det, må han være rede til at dissekere sin egen far (s. 170); det makabre kan altså forstås som en mulig følge af forstandshovmodet eller begæret overhovedet.